

T.C. ADALET BAKANLIĞI
DIŞ İLİŞKİLER VE AVRUPA BİRLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

**1980 TARİHLİ
ULUSLARARASI ÇOCUK KAÇIRMANIN
HUKUKİ VEÇELERİNE DAİR LAHEY SÖZLEŞMESİ
KAPSAMINDA YAPILACAK
“ÇOCUĞUN İADESİ” VE “ÇOCUKLA KİŞİSEL İLİŞKİ KURULMASI”
BAŞVURULARINA İLİŞKİN REHBER**

İÇİNDEKİLER

1 • 1980 Tarihli Lahey Sözleşmesi ve Türkiye

Sözleşmenin onayı, yürürlüğü ve Merkezî Makam

2 • Sözleşme'nin Kapsamı

Çocuğun iadesi ve kişisel ilişki kurulması başvuruları

3 • Başvuru Usûlü ve Sunulması Gereken Belgeler

Başvuru yolu ve sunulması gereken belgeler

4 • Başvuru Süreci ve Değerlendirme

İnceleme, iletim ve karar aşamaları

5 • Ret Sebepleri

Başvurunun reddine yol açabilecek haller

6 • Sıkça Sorulan Sorular

Süre, ücret, vatandaşlık ve yaş sınırı gibi sorular

7 • Başvuru Formu Örnekleri

Talep formları ve iletişim bilgileri

1980 TARİHLİ LAHEY SÖZLEŞMESİ VE TÜRKİYE

Bu rehber; 1980 tarihli Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Veçhelerine Dair **Lahey Sözleşmesi** kapsamında yapılacak başvurular hakkında başvuruculara yol göstermek amacıyla **T.C. Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanmıştır.**

Lahey Uluslararası Özel Hukuk Konferansı bünyesinde hazırlanan 1980 tarihli Lahey Sözleşmesi, **03.11.1999 tarihli ve 4461 sayılı Kanun** ile onaylanmış, **15.02.2000 tarihli ve 23965 sayılı Resmî Gazete'**de yayımlanarak ülkemiz yönünden **01.08.2000 tarihinde** yürürlüğe girmiştir.

Sözleşme'nin amacı, velayet hakkı ihlal edilerek bir taraf devletten diğer bir taraf devlete götürülen veya alıkonulan çocukların derhâl mutat meskeninin bulunduğu devlete geri dönmelerini veya şahsî ilişki kurma hakkının tesis edilmesini sağlamaktır.

Sözleşme'ye göre, taraf devletlerin her biri "**çocuğun iadesi**" ve "**çocukla kişisel ilişki kurulması**" başvurularını diğer taraf devletlere iletmek ve başvuruların Sözleşme'ye uygun olarak yapılıp yapılmadığını incelemekle görevli bir **merkezî makam** tayin etmekle yükümlüdür.

MERKEZİ MAKAM

Ülkemiz açısından Sözleşme'nin uygulanmasında "Merkezî Makam" görevini **Bakanlığımız Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü** üstlenmiş olup, bu görevini mahalli Cumhuriyet başsavcılıkları aracılığıyla yerine getirmektedir.

Başvuru usûlü ve sürecine ilişkin bilgiler Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Kapsamı ve Uygulaması konulu **Bakanlığımız Genelgesinde** yer almaktadır.

Genelge metni ve eklerine <https://diabgm.adalet.gov.tr> adresinden ulaşılması mümkündür.

Anılan Sözleşmenin Devletimiz ile arasında yürürlükte olduğu **taraf devletler listesi**, Bakanlığımız Genelgesi ekinde **(EK-1)** yer almaktadır.

2

1980 TARİHLİ LAHEY SÖZLEŞME'NİN KAPSAMI

Sözleşme'de iki farklı başvuru türü düzenlenmektedir. Bunlar "çocuğun iadesi" ve "çocukla kişisel ilişki kurulması" başvurularıdır.

2.1 ÇOCUĞUN İADESİ

Sözleşme'ye göre, mutat meskeninin bulunduğu devletten, diğer bir taraf devlete haksız olarak götürülen veya alıkonulan çocuğun, **mutat mesken devletine iadesi** amacıyla başvuruda bulunulabilir.

Götürme veya alıkoyma fiilinin haksız sayılabilmesi için bu fiilin;

↳ Çocuğun, yer değiştirmesinden veya geri dönmemesinden hemen önce mutat meskeninin bulunduğu devlet kanunları tarafından bir şahsa, müesseseye veya başka bir kuruma, tek başına veya müştereken verilen velayet hakkının ihlali şeklinde meydana gelmiş olması

ve

↳ Bu hakkın, yer değiştirme veya geri dönmeme anında tek başına veya müştereken fiili biçimde kullanılmakta veya bu olaylar meydana gelmeseydi kullanılacak olması gerekmektedir.

MUTAT MESKEN TANIMI

Çocuğun kaçırılma veya alıkonulma olayında hemen önce, fiilen, düzenli ve sürekli olarak yaşadığı, sosyal ve ailevi ilişkilerini kurduğu ülke anlamına gelmektedir.

Sözleşme kapsamında mutat meskene iade başvurusunda bulunulabilmesi için **başvuru esnasında çocuğun 16 yaşını doldurmamış olması şarttır.**

2.2 ÇOCUKLA KİŞİSEL İLİŞKİ KURULMASI

Sözleşme'ye göre, başka bir taraf devlette bulunan **çocuk ile fiziki olarak ve/veya çevrim içi iletişim araçları vasıtasıyla düzenli olarak kişisel ilişki kurmasının** sağlanması amacıyla başvuruda bulunulabilir.

Sözleşme kapsamında çocukla kişisel ilişki kurulması başvurusunda bulunulabilmesi için de **başvuru esnasında çocuğun 16 yaşını doldurmamış olması şarttır.**

3

BAŞVURU USÛLÜ VE SUNULMASI GEREKEN BELGELER

Başvuru evrakı, başvuru veya varsa avukatı tarafından doğrudan **Bakanlığımıza** gönderilebileceği gibi Bakanlığımıza iletmek üzere başvurunun bulunduğu yer **Cumhuriyet Başsavcılığına da** sunulabilir.

Başvuru evrakının **doğrudan çocuğun haksız götürüldüğü veya alıkonulduğu taraf devletin merkezî makamına gönderilmesi** de mümkündür. Ancak, bu durumda başvuru sürecinin takibi Bakanlığımız aracılığıyla değil, **bizzat başvuru ya da vekilince** gerçekleştirilecektir.

3.1 ÇOCUĞUN İADESİ BAŞVURUSUNDA GEREKLİ BELGELER

Bakanlığımız Genelgesi ekinde **(EK-2)** yer alan "**Çocuğun Ülkesine İadesi İçin Talep Formu**", bir nüshası Türkçe ve bir nüshası başvurunun iletileceği taraf devletin dilinde olmak üzere **iki takım hâlinde** doldurulmalıdır.

Talebin iletileceği taraf devlet diline tercüme edilmesinin mümkün olmaması hâlinde, talep formu ve ekli belgeler **İngilizce veya Fransızca** dillerinde düzenlenebilir. Ancak Sözleşme'ye dil yönünden çekince koymuş olan taraf devletlere ilişkin başvuruların ilgili devletin **resmî dilinde** yapılması zorunludur. **(EK-4)**

BAŞVURUYA AŞIĞIDAKİ BELGELER EKLENMELİDİR:

Başvuru sahibi ile iadesi talep edilecek çocuk arasındaki irtibatı gösteren **nüfus kayıt örneği**

Varsa **evlilik cüzdanı örneği / çok dilli evlenme kayıt örneği**

Çocuğun mutlak meskeninin Türkiye olduğunu göstermeye yarar belgeler: **ikametgâh belgesi, hastane muayene belgeleri, okul / kreş kaydı vb.**

Çocuğun ve yanında bulunduğu ebeveynin **pasaport ve / veya kimlik belgelerinin örnekleri**

Ebeveynler arasındaki **boşanma ya da çocuğun velayetine ilişkin Türkiye'de veya başka bir devlette görülen davalarda verilen karar örnekleri** (mevcut ise)

Çocuğun ve yanında bulunduğu ebeveynin son hâlini gösteren **renkli fotoğrafları**

3

BAŞVURU USÛLÜ VE SUNULMASI GEREKEN BELGELER

Başvuruya eklenecek **tüm belgeler tercümeleriyle birlikte** gönderilmelidir.

Başvuru formunda **çocuğun bulunduğu veya bulunabileceği adres** hakkında bilgi verilmesine özen gösterilmelidir.

SÜRE ÖNEMLİDİR

Mutat meskene iade başvurusunun, kaçırma ya da alıkoyma fiilinin gerçekleştiği tarihten itibaren **bir yıl içerisinde** yapılmış olması, başvurunun olumlu neticelenme ihtimalini artıran önemli bir faktördür. Aksi halde, ilgili taraf devlet makamlarınca "*çocuğun yeni çevresine intibak etmiş olduğu*" gerekçesiyle başvuru reddedilebilmektedir.

3.2 ÇOCUKLA KİŞİSEL İLİŞKİ KURULMASI BAŞVURUSUNDA GEREKLİ BELGELER

Öncelikle, Bakanlığımız Genelgesi ekinde [\(EK-2\)](#) yer alan "**Çocukla Kişisel İlişki Hakkının Kullanılmasına İlişkin Talep Formu**", bir nüshası Türkçe ve bir nüshası başvurunun iletileceği taraf devletin dilinde olmak üzere **iki takım hâlinde** doldurulmalıdır.

Talebin iletileceği taraf devlet diline tercüme edilmesinin mümkün olmaması hâlinde, talep formu ve ekli belgeler **İngilizce veya Fransızca** dillerinde düzenlenebilir. Ancak Sözleşme'ye dil yönünden çekince koymuş olan taraf devletlere ilişkin başvuruların ilgili devletin **resmî dilinde** yapılması zorunludur. [\(EK-4\)](#)

BAŞVURUYA AŞIĞIDAKİ BELGELER EKLENMELİDİR:

Başvuru sahibi ile kişisel ilişki hakkının kullanılması talep edilecek çocuk arasındaki irtibatı gösteren **nüfus kayıt örneği**

Varsa **evlilik cüzdanı örneği / çok dilli evlenme kayıt örneği**

Çocuğun ve yanında bulunduğu ebeveynin **pasaport ve/veya kimlik belgelerinin örnekleri**

Ebeveynler arasındaki **boşanma ya da çocuğun velayetine / çocukla kişisel ilişki kurulmasına ilişkin Türkiye'de veya başka bir devlette görülen davalarda verilen karar örnekleri** (mevcut ise)

Çocuğun ve yanında bulunduğu ebeveynin son hâlini gösteren **renkli fotoğrafları**

Talep formunun "**VII (D) Çocukla Kişisel İlişki Kurulmasına İlişkin Öneriler**" başlıklı bölümünde; çocukla hangi tarihlerde, nerede, ne sıklıkla ve ne şekilde (yüz yüze / çevrim içi) kişisel ilişki kurulmasının talep edildiğine ilişkin olabildiğince **somut ve detaylı önerilere** yer verilmesi gerekmektedir.

Başvuruya eklenecek **tüm belgeler tercümeleriyle birlikte** gönderilmelidir.

Başvuru formunda **çocuğun bulunduğu veya bulunabileceği adres** hakkında bilgi verilmesine özen gösterilmelidir.

4

BAŞVURU SÜRECİ VE DEĞERLENDİRME

Bakanlığımıza iletilen başvurular, başvurunun Sözleşme kapsamına girip girmediği ve eksik veya hatalı evrak bulunup bulunmadığı yönlerinden incelenmektedir.

1- Ön İnceleme ve Eksiklik Bildirimi

Başvuruda eksiklik tespit edilmesi hâlinde, başvuru veya varsa avukatı ile temasa geçilerek söz konusu eksikliklerin giderilmesi ve / veya ilave açıklamalarda bulunulması istenilmektedir.

2- İlgili Merkezî Makama İletim

Eksiklik bulunmayan başvurular, Bakanlığımız üst yazısı ekinde ilgili taraf devletin merkezî makamına gönderilmektedir.

3- İlave Bilgi/Belge Talebi

Başvurunun iletiliği taraf devletçe ilave bir bilgi veya belge sunulmasının istenilmesi durumunda, keyfiyet başvuru veya varsa vekiline bildirilmekte ve söz konusu bilgi veya belgenin ikmal edilmesi sağlanmaktadır.

4- Sulh Değerlendirmesi ve Yargısal Süreç

Çocuğun iadesine ilişkin başvurularda ilgili taraf devlet makamlarınca öncelikle ebeveynler arasında 'sulh olma' imkânı değerlendirilmektedir. Bunun mümkün olmadığı anlaşıldığında, ilgili taraf devletin kanunlarına göre karar vermeye yetkili mahkeme nezdinde çocuğun Türkiye'ye iade edilip edilmeyeceği hususunda bir karar verilmek üzere dava açılması yoluna gidilmektedir.

5- Başvurunun Takibi

Başvurunun Bakanlığımız aracılığıyla yapılmış olması hâlinde, Bakanlığımızca ilgili devlet merkezî makamı aracılığıyla takip edilerek başvuru veya varsa avukatına düzenli olarak bilgi verilmektedir.

6- Karar ve Sonraki Adımlar

Başvurunun kabulüne karar verilmesi hâlinde, çocuğun teslim alınmasına yönelik işlemler hakkında başvuru veya varsa avukatına bilgi verilmektedir. **Başvurunun reddine karar verilmesi hâlinde**, başvuru talebi üzerine Bakanlığımızca, ilgili taraf devlet hukuku uyarınca başvurulması mümkün olan tüm kanun yollarının tüketilmesinin sağlanması amacıyla yabancı merkezî makamlarla gerekli yazışmalar yapılmaktadır.

5

RET SEBEPLERİ

Sözleşme'ye göre, çocuğun haksız olarak götürüldüğü ve/veya alıkonulduğu taraf devletin yetkili makamları aşağıda sayılan gerekçelerle **mutat meskene iade başvurusunun reddine** karar verebilmektedir:

YENİ ÇEVREYE İNTİBAK

Çocuğun yeni çevresine intibak etmiş olduğunun tespit edilmesi (kaçırma ve/veya alıkoyma fiilinin üzerinden bir yıl geçtikten sonra yapılan başvurularda)

VELAYET HAKKININ KULLANILMAMASI / MUVAFAKAT

Başvurucunun yer değiştirme/alıkoyma sırasında velayet hakkını etkili şekilde kullanmadığının ya da yer değiştirmeye/alıkoymaya muvafakat etmiş olduğunun yahut daha sonra kabul etmiş olduğunun tespit edilmesi

CİDDİ RISK

Geri dönmesinin çocuğu fiziki veya psikolojik bir tehlikeye maruz bırakacağını ya da başka bir şekilde, müsamaha edilemeyecek bir duruma düşüreceği yolunda ciddi bir riskin mevcut olduğunun tespit edilmesi

ÇOCUĞUN İRADESİ

Görüşünün göz önünde bulundurulmasının uygun olacağı bir yaşa ve olgunluğa erişmiş çocuğun geri dönmek istemediğinin tespit edilmesi

İNSAN HAKLARI İLKELERİ

Talep eden devletin insan haklarının korunması ve temel hürriyetlerine ilişkin ilkelerinin çocuğun geri dönüşüne müsaade etmediğinin tespit edilmesi

KİŞİSEL İLİŞKİ BAŞVURULARI İÇİN

Kişisel ilişki başvuruları yönünden Sözleşme'de herhangi bir ret sebebi düzenlenmemiştir. Uygulamada, başvuruda bulunan ebeveynin çocukla temas kurmasının çocuğun sağlık ve esenliğini tehlikeye düşürme riski bulunması durumu hariç olmak üzere, çocukla kişisel ilişki kurulmasına yönelik başvuruların kabul edildiği görülmektedir.

6

SIKÇA SORULAN SORULAR

Başvuru evrakının nereye ve hangi usûlde iletilmesi gerekmektedir?

Başvuru evrakının (başvuru formu ve ekindeki belgeler), başvurucunun bulunduğu yer **Cumhuriyet Başsavcılığı aracılığıyla** veya doğrudan başvuru ya da varsa avukatı tarafından **Bakanlığımız Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü Çocuk Hukuku Bürosu'na** posta yoluyla (fiziki olarak) yahut elden teslim etmek suretiyle iletilmesi gerekmektedir.

ADRES

Adalet Bakanlığı Ek Binası
Namık Kemal Mah. Milli Müdafaa Caddesi
No:22 Kızılay - Çankaya / ANKARA

Talep formları el yazısıyla mı doldurulmalıdır?

Talep formları okunaklı olması kaydıyla **el yazısıyla veya bilgisayarda** doldurulabilir. Ancak, her hâlükarda başvuru ya da varsa avukatı tarafından **ıslak imza ile imzalanmalı** ve evrak fiziki olarak Bakanlığımıza gönderilmelidir.

Başvuruda bulunulabilmesi için bir zaman sınırı var mıdır?

Çocukla kişisel ilişki kurulmasına yönelik başvurular yönünden **zaman sınırlaması bulunmamaktadır.**

Çocuğun mutat meskenine iadesine yönelik başvurular yönünden ise kaçırma ya da alıkoyma fiilinin gerçekleştiği tarihten itibaren **bir yıl içerisinde** başvuru yapılmış olması önem arz etmektedir. Nitekim kaçırma ya da alıkoyma fiilinin gerçekleştiği tarihten itibaren **bir yıllık sürenin sona ermesinden sonra** yapılan başvurularda, ilgili taraf devlet makamlarınca "çocuğun yeni çevresine intibak etmiş olduğu" gerekçesiyle başvuru **reddedilebilmektedir.**

Çocuğun Türk vatandaşı olmaması ya da çifte vatandaş olması başvuruya engel teşkil eder mi?

Sözleşme'ye göre mutat meskene iade veya kişisel ilişki kurulması başvuruları yönünden **çocuğun vatandaşlığının herhangi bir etkisi bulunmamaktadır.** Çocuğun taraf bir devlette bulunması başvurunun yapılması için yeterlidir.

6

SIKÇA SORULAN SORULAR

Sözleşmenin uygulanmasında çocuğun yaşının önemi var mıdır?

Sözleşme kapsamında çocuğun mutad meskenine iadesi veya çocukla kişisel ilişki kurulmasına yönelik başvuruda bulunulabilmesi için başvuru anında **çocuğun 16 yaşını doldurmamış olması şarttır.**

Sözleşme kapsamında yapılan başvurular için ücret veya masraf ödenmesi gerekiyor mu?

Sözleşme kapsamındaki başvurular için **Bakanlığımızca herhangi bir ücret veya masraf ödenmesi talep edilmemektedir.** Bununla birlikte, talebin iletildiği taraf devletin kanunları uyarınca arabuluculuğa/mahkemeye başvurma harcı, vekâlet ücreti gibi masrafların yatırılması talep edilebilmektedir.

Maddi imkânları uygun olmayan başvuru sahiplerinin, ilgili taraf devlet kanunlarının müsaade ettiği ölçüde **adli yardımdan** faydalanmaları mümkündür.

Başvuru formu ve ekli belgelerin tercüme masrafları kim tarafından karşılanacaktır?

Gerek başvuru formu ve ekli belgelerin tercümeleri gerekse talebin iletildiği taraf devletçe talep edilen ek belgelerin tercümesine ilişkin masraflar **başvurucu tarafından** karşılanacaktır.

Mutat meskene iade veya kişisel ilişki kurulması talebiyle yurt dışındaki Türk diplomatik temsilciliklerine başvurulabilir mi?

Taraf devletlerde bulunan ülkemiz diplomatik temsilciliklerinin 1980 tarihli Sözleşme kapsamında yerine getirmeleri gereken herhangi bir görevi bulunmamaktadır. Bununla birlikte, başvuru süreci içerisinde ihtiyaç duyulması hâlinde Bakanlığımızca Dışişleri Bakanlığı ve ilgili diğer kurumlarımız ile gerekli koordinasyon sağlanmaktadır.

Mutat meskene iade başvurusunun reddedilmesi hâlinde çocukla kişisel ilişki kurulabilir mi?

Mutat meskene iade başvurusunun reddedilmesi sonrasında **çocukla kişisel ilişki kurulması başvurusunda bulunulması mümkündür.** Bu durumda, "*Çocukla Kişisel İlişki Hakkının Kullanılmasına İlişkin Talep Formu*" doldurulmalı ve yukarıda sayılan belgeler tercümeleriyle birlikte başvuruya eklenmelidir.

7

BAŞVURU FORMU ÖRNEKLERİ

Bakanlığımız Genelgesi ekinde **(EK-2)** yer alan “Çocuğun Ülkesine İadesi İçin Talep Formu” ile “Çocukla Kişisel İlişki Hakkının Kullanılmasına İlişkin Talep Formu” örneklerine aşağıda yer verilmiştir:

🌐 Türkçe — İngilizce

- [Çocuğun iadesi için talep formu](#)
- [Kişisel ilişki için talep formu](#)

🌐 Türkçe — Almanca

- [Çocuğun iadesi için talep formu](#)
- [Kişisel ilişki için talep formu](#)

🌐 Türkçe — Fransızca

- [Çocuğun iadesi için talep formu](#)
- [Kişisel ilişki için talep formu](#)

Talep formlarının, **formlarda yer alan açıklamalara uygun olarak, eksiksiz ve okunaklı biçimde doldurulması** gerekmektedir.

Bakanlığımız Genelgesi, form örnekleri ve taraf devletler listesine ulaşmak için:

<https://www.diabgm.adalet.gov.tr/> – Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü resmî internet sitesi

İLETİŞİM VE POSTA ADRESİ

T.C. Adalet Bakanlığı – Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü
Çocuk Hukuku Bürosu Adalet Bakanlığı Ek Binası,
Namık Kemal Mahallesi Milli Müdafaa Caddesi No:22
Kızılay – Çankaya / ANKARA

T.C. Adalet Bakanlığı · Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü

Ankara – 2026 | [diabgm.adalet.gov.tr](https://www.diabgm.adalet.gov.tr)

Bu Rehber, 1980 Tarihli Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Veçhelerine Dair Lahey Sözleşmesi kapsamında bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır.